

Pols Anrī Spāks — Eiropas reģis un talantīgs pārliecinātājs

Pols Anrī Spāks 1899 - 1972

Eiropas valstsvīrs — tāds bija beļģis Pols Anrī Spāks savā ilgajā politiķa karjerā.

Samelojot par savu vecumu, viņš Pirmajā pasaules karā tika uzņemts Beļģijas armijā un vēlāk divus gadus bija Vācijas karagūsteknis. Otrajā pasaules karā ārlietu ministra amatā viņš nesekmīgi mēģināja saglabāt Beļģijas neitralitāti. Kopā ar valdību viņš devās trimdā, vispirms uz Parīzi, vēlāk uz Londonu.

Pēc Beļģijas atbrīvošanas P. A. Spāks bija gan ārlietu ministrs, gan premjerministrs. Jau Otrā pasaules kara laikā viņš kala plānus par Beniluksa valstu apvienošanu un tūlīt pēc kara aicināja apvienot Eiropu, atbalstīdams Eiropas Ogļu un tērauda kopienu un Eiropas Aizsardzības kopienu.

P. A. Spāks uzskatīja, ka valstu vienošana ar kopējām līgumsaistībām ir visiedarbīgākais veids, kā nodrošināt mieru un stabilitāti. Viņam izdevās palīdzēt sasniegt šos mērķus kā Apvienoto Nāciju Organizācijas pirmās Ģenerālās Asamblejas (1946. gadā) priekšsēdētājam un kā NATO ģenerālsekretāram (no 1957. gada līdz 1961. gadam).

P. A. Spāks bija viens no galvenajiem Romas līguma satura izstrādātājiem. Mesīnas konferencē 1955. gadā sešu valstu valdības, kas tajā piedalījās, viņu iecēla par priekšsēdētāju darba komitejai, kas izstrādāja līgumu.

Panākumi Beļģijas politikā

Pols Anrī Spāks piedzima 1899. gada 25. janvārī Skārbēkā, Beļģijā, un auga ievērojamā, politiski aktīvā beļģu ģimenē. Viņa vectēvs Pols Jansons bija ievērojams Liberālās partijas biedrs, un viņa sociālistiski noskaņotā māte Marija Jansone kļuva par pirmo sievieti Beļģijas senātā. Politikā bija iesaistīts arī viņa tēvocis Pols Emīls Jansons, kurš pagājušā gadsimta vēlīnajos trīsdesmitajos gados bija Beļģijas premjerministrs.

Pirmajā pasaules karā P. A. Spāks, samelojot par savu vecumu, pievienojās Beļģijas armijai. Tomēr drīz vien viņu sagūstīja vācieši,

un viņš pavadīja divus gadus karagūstekņu nometnē. Pēc kara P. A. Spāks studēja tieslietas. Šajā laikā viņš aizrāvās arī ar sportu un pat spēlēja Beļģijas tenisa komandā 1922. gada Deivisa kausa izcīņas turnīrā.

Pēc diploma iegūšanas P. A. Spāks uzsāka juridisko praksi Briselē. 1920. gadā viņš kļuva par Beļģu sociālistiskās darba partijas biedru. Viņš ātri vien kāpa pa valsts politikas karjeras kāpnēm un 1938. gadā kļuva par Beļģijas premjerministru. Otrajā pasaules karā viņš bija ārlietu ministrs Beļģijas trimdas valdībā Londonā. Atgriezies

1944. gadā Briselē, viņš pēckara valdībās bija ārlietu ministrs un premjerministrs. 1945. gadā P. A. Spāks ieguva starptautisku atzinību, tiekot ievēlēts par Apvienoto Nāciju Ģenerālās Asamblejas pirmās sesijas priekšsēdētāju. 1956. gadā Ziemeļatlantijas alianses (NATO) padome viņu izvēlējās par NATO ģenerālsekretāru.

Devums Eiropai

P. A. Spāka talants runas mākslā bija plaši izdaudzināts: viņš bija cilvēks, kurš mācēja citiem likt ieklausīties, un viņam bija lieliskas pārliecināšanas spējas. Šie talanti kopā ar vīziju par Eiropas sadarbību padarīja viņu par vienu no nozīmīgākajiem Eiropas integrācijas projekta realizētājiem.

Beniluksa izveide

Lai arī pēc Otrā pasaules kara lielākā Eiropas daļa bija drupās, P. A. Spāks saskatīja iespēju palīdzēt Eiropai atgūt spēkus, izmantojot ekonomisko un politisko sadarbību. Karš viņam lika saprast to, ka sadarbošanās kopēja mērķa vārdā ir daudzkārt produktīvāka nekā cīņīšanās savā starpā. P. A. Spāku uzskata par vienu no ES dibinātājiem, jo viņš saredzēja potenciālu pēckara Eiropas apvienošanā. Tam par pierādījumu ir Beniluksa izveide 1944. gadā.

Kamēr Spāks strādāja Londonā, kontinentālajā Eiropā karš ritēja savu iznīcinošo gaitu. Bet kopā ar saviem Nīderlandes un Luksemburgas kolēģiem viņš darbojās pilnīgi jaunā un ārkārtīgi ambiciozā projektā. 1944. gadā tika nodibināts Beniluks: muitas savienība starp Beļģiju, Nīderlandi un Luksemburgu. Tā bija vienkārša, bet nekad iepriekš neredzēta un nerealizēta ideja. Trīs valstu robežās bija garantēta brīva naudas, cilvēku, pakalpojumu un preču plūsma — iedvesma turpmākajai Eiropas integrācijai.

Mesīnas konference

1955. gadā Eiropas līderi Mesīnas konferencē izvēlējās P. A. Spāku par komitejas (Spāka komitejas) priekšsēdētāju ar mērķi sagatavot ziņojumu par Eiropas kopējā tirgus izveidi. Mesīnas konferencē

Beniluksa valstis ieteica Eiropas integrācijas atjaunošanai par pamatu ņemt kopējo tirgu un integrāciju transporta un atomenerģijas nozarēs. Šis “Spāka ziņojums” kalpoja par pamatu 1956. gada starpvaldību konferencei par kopējo tirgu un “Euratom”, kā arī noveda pie Romas līgumu parakstīšanas 1957. gada 25. martā, izveidojot Eiropas Ekonomikas kopienu 1958. gadā. P. A. Spāks parakstīja līgumu Beļģijas vārdā.

Savas politiskās karjeras laikā P. A. Spāks vienmēr ar lielu degsmi aizstāvēja Eiropas integrācijas un Eiropas Komisijas neatkarības nozīmīgumu: “Eiropas nākotnei jābūt pārvalstiskai Eiropai.” Tā viņš izteicās, lai atvairītu Francijas prezidenta Šarla de Golla 1962. gada “Fušē plānu”, kas paredzēja liegt britiem ieeju Eiropas kopienās, kā arī vājināt šo kopienu pārvalstiskos pamatus. P. A. Spāka iecerētajai Eiropas vienotībai lielākoties bija ekonomisks raksturs. Beļģijas valstsvīrs vēlējās arī politisku apvienošanu, bet ne uz kopējā tirgus valstu pamatiem vien. Tādēļ viņš bija pret jebkādam turpmākām darbībām, līdz nebūtu notikusi Lielbritānijas ekonomiskā integrācija šajā savienībā. Viņš aizgāja no politikas 1966. gadā un nomira 1972. gadā Briselē.

P. A. Spāks 1965. gadā Beļģijas vārdā paraksta Eiropas līgumu.

Uzticīgs Eiropai

P. A. Spāks vēstures grāmatās ierakstīts kā Eiropas integrācijas virzītājs. Jau pirms jebkādas Eiropas ekonomiskās un politiskās sadarbības reālā sākuma viņam bija kvēla ticība Eiropas kopējam projektam. Viņš bija uzticīgs Eiropai un lūkojās pāri savas valsts robežām.